

A művész joga

SZILÁGYI GÉZA

A szeméremsértő fényképeken – a legtöbb ember szívesen sérteti meg szemérmét! – ismerős alakokkal találkozunk néha az ember. És az avatatlanok méltán elcsodálkoznak azon, hogy előkelő művésznők például hogyan adhatják magukat arra, hogy Aretino³⁴ által megénekelt, Giulio Romano³⁵ pajkos kezén megelevenült helyzetekben álljanak a fotografáló gép elé. Aki azonban jobban ért bizonyos pornografikus fényképek előállításának módjához, az ilyen képek láttára rögtön tudja, hányadán van. Az a bájos operettszínésznő, aki hajmeresztő pózokban hentereg a fényképen, világegyetében soha nem látta a gonosz fotográfust. A szörnyű kép úgy készült, hogy a szeméremérzés kellemes megbotránkoztatásából élő fotográfus valami züllött modellt testéről csinál fölvételt. Erre a testre pedig ráillesztik annak a személynek fejét, akiről el akarják hitetni, hogy az orgiasztikus fotográfia egyik hőse volt. Becstelen kis fogás ez, oly visszaélés, amelyet az is elítélhet, aki egyébként nem a pornografikus fotográfiát tartja a legerkölcszenebb dolognak.

Külföldön válópörökben is dolgoztak már, olykor sikerrel is, ilyen pózra és testre valódi, arca azonban csak utólag ráhamisított fotográfiával. Csak nemrég írtak az angol lapok egy főúri válópöréről, melyben vagyoni jogi okok miatt nagyon is érdeke lehetett a férjnek, hogy a feleségét mondják ki vétkes félnek. A férj a maga pörirataihoz becsatolt egy fényképet, melyet ügyes magándetektív készített. A képen a feleség egy fiatalemberrel gyakorlati előadást tart a szerelem élettani hatásáról. A bíróságnak az ily kép láttára nagyon könnyűvé vált az ítélezése. Ha a lefotografált nő nem

³⁴ Utalás Pietro Aretino (1492–1556) olasz író, költő, esztéta fő művére, a *Ragionamentire* (*Beszélgetések*), amelyben a női életmodell három formájáról – az apácáról, a férjes asszonyról és a kurtizánról elmélkedik. A második két részben csakis a kurtizánok életéről szól. (1533, 1536, 1539)

³⁵ Azaz valódi nevén Pippi, olasz festő és építész, Raffaello tanítványa (1492–1546). Művein sokszor festett, illetve rajzolt bibliai tematikájú és tárgyú, de erősen erotikus, sőt pornográf jeleneteket is.

házasságtörő, akkor a híres-neves Messalina³⁶ sem volt az. Csak az volt a bökkenő, hogy a fénykép ábrázolta nő nem volt a válópörben érdekelt úr felesége. Hivatásos pornograph-modell volt, aki pénzért semmiféle festői helyzetet nem szégyell. Arról a felvételről, mely a mindenre hajlandó némberről készült, ELTÁVOLÍTOTTÁK AZ EREDETI FEJET ÉS HELYÉBE CSEMPÉSZTÉK, a férj részéről előteremtett régi fotográfiáról, a hölgy fejét. Ezt a ma nap már túlságosan rafináltak sem mondható turpisságot felfedezték később és az ilyfajta koholt bizonyítékokkal ügyeskedő férj nemcsak, hogy a válópörét elveszítette, de a büntetőtörvénnyel is erősen összeütközött.

A frankfurti eset csak látszólag vág ide, voltaképpen egészen más módon kell megítélni azt. Hohlweg szobrászt pörbe fogta egy gazdag frankfurti polgár, aki leányának becsületét kereste a művészen. Hohlweg nem vezette be időnek előtte, a törvényes formaságok megkerülésével, a szende Gretchent a szerelemnek éppen nem misztikus misztériumaiba. Másképpen sértette meg szűzi becsületét. Frankfurtban a múltkoriban avattak föl egy új közkutat, amelyet szép szoborcsoport díszít. A kúton több leány guggol, akikre a szobrász nem adott divatos pongyolát, sem görög peplont. Bőrükön kívül a leányzóknak nincs köntösük, mert kutakra talán mégsem illenek rá mideseres és félcipős nők. Az egyik meztelen leány arca módfelett hasonlított a polgárleány arcához. Az apa szörnyen fölháborodott ezen a szerencsétlenségen. Az ő lánya sohasem volt modellje a szobrásznak, hogyan mertte ez az istentelen ember az ő céda modelljének testére a tiszta leányka fejét rábiggyeszteni? És a feldühödött apa csak azt kívánta, hogy a galád szobrát zúzzák darabokra, a szobrászt pedig csukják be néhány esztendőre. A frankfurti bíróság azonban, úgy látszik, oly emberekből áll, akik jóval okosabbak, mint amilyen a frankfurti apa volt. Mérlegelték azt a különbséget, mely a szennyes modelljére tisztességes fejet lopó pornografus-fényképész és a művészi alkotásának anyagát szuverén hatalommal mindenfelől magához hódító művész között kétségtelenül megvan. És nem rendelték el az ártatlan szobor összezúzását, csakis az arc megváltoztatását, a szobrászt pedig korántsem büntették meg, mert művészi alkotása nem becsületsértő.

A művész, akárhogy vélekedjenek is a földi hatalmasságok, a legnagyobb úr ezen a világon, még ha az ócskaruha-kereskedőtől veszi is gúnyját és olykor le is kell mondania a vacsoráról. A művész, akár festő, akár szobrász, akár író, ott szedi a gyöngyöt, ahol találja. Minden az övé, akárhogyan őrizzék

³⁶ Claudius római császár felesége, aki hírhedt volt bujaságáról és kegyetlenségéről. Gyakran vegyült a prostituáltak közé, s velük vett részt a legvadabb orgiákon. Vesztét végül az okozta, hogy férje távollétében óriási nászünnepeleyn feleségül ment szeretőjéhez, Gaius Siliushoz. Császári férje csak ekkor végeztette ki.

is, amit vásznára orozhat, márványába belenyűgözhet, rímeibe belezárhat. Ha ereje volna hozzá, meg van már a hozzávaló joga is. És hogyha Hohlweg szobrász vésőjének szüksége volt annak az együgyű frankfurti leánynak az orrára, a szája szélére, a gödrös állára, jól tette, hogy közjegyzői engedély-okirat megszerzése nélkül elszedte és rátette arra a testre, amelyet vagy álmaiból szedett elő, vagy talán egy fizetett modell szép izompárnáiból tulajdonított el. És ha a frankfurti polgárnak több esze volna, nem becsület-sértési pört akaszt a művész nyakába, hanem hálás köszönetet mond neki azért a kitüntetésért, amelyben leányát részesítette. Mert akkor esik a legnagyobb kitüntetés, amikor művészember méltónak ítél valakit arra, hogy vele hirdettesse az embereknek az örök szépség hitvallását. Fejedelmektől, bármilyen hatalmasok is, ekkora kitüntetés nem telik.

(Szilágyi Géza: Lepel nélkül. Erkölcsrajzok. Dr. Ferenczi Sándornak, a megértőnek. Budapest, Singer és Wolfner, 1910. 47–50.)

Uj „Modern-Akt” képművek

Egy nagyobb mennyiség átvétele folytán abban a kedvező helyzetben vagyunk, hogy a következő érdekes és művészi kivitelű műveket hallatlan olcsó árban szállítjuk:

DIVAT NÉLKÜL

20 női akttanulmány a természet után művészek és műbarátok számára nagy gonddal válogatva. A MŰVÉSZNEK TANULMÁNY, A MŰBARÁTNAK ÉLVEZET, 20 lap ára ízléses borítékban 2 korona, kisebb kiadás, csak 10 kép K 1.20.

Remek illusztrációval és olcsó árainak világszerte feltűnést kelt a

MODERN AKT

Huszonnyolc szövegnélküli, legelső művészek FINOM, DISCRET, ÉRDEKES KÉPÉT tartalmazza ez a nagy kiadású mű. A könyvpiacra e szenzációs műnek már csak néhány példánya létezik. Eredeti ára 4 korona volt. Ára 1 korona 50 fill. Díszkiadás finomabb papíron 2 korona, kisebb kiadás K – .80.

(Kis élelclap, 1907. február 10–17.)